

ТЛУМАЧЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ЗВИЧАЄВОГО ПРАВА МІЖНАРОДНИМИ СУДАМИ З ПОСИЛАННЯМ НА КОНЦЕПЦІЮ ЗВИЧАЙНОГО ЗНАЧЕННЯ СЛІВ

Майлунц Анзор Ерікович

*аспірант кафедри міжнародного та європейського права
Національного університету «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Найбільш очевидним та звичайним методом тлумачення норм міжнародного права є тлумачення у відповідності до звичайного значення слів. Ще Гроцій та Ватель посилалися на «звичайне використання» [1] слів чи «звичайне використання мови» [2], як міркування, на які слід покладатися при здійсненні тлумачення. В сучасному міжнародному праві звичайне значення термінів міститься в статті 31 Віденської конвенції про право міжнародних договорів, відповідно до якої, «договір повинен тлумачитись добросовісно відповідно до звичайного значення, яке слід надавати термінам договору в їхньому контексті, а також у світлі об'єкта і цілей договору» [3]. Як видно з тексту цього положення, звичайне значення термінів саме по собі не визначає тлумачення термінів договору. Їх слід розглядати в контексті та в світлі об'єкта та цілей договору.

Загальне правило тлумачення та стандарт звичайного значення застосовуються не тільки до договорів, але також до односторонніх актів та резолюцій міжнародних організацій [наприклад: 4]. Як буде показано нижче, стандарт звичайного значення використовувався і для тлумачення норм звичаєвого права. При тому що, відповідно до статті 31 Віденської конвенції об'єкт та ціль договору висвітлюють звичайне значення термінів, при тлумаченні норм звичаєвого права ці два елементи можуть використовуватися окремо для цілей тлумачення. Крім того, ціль, в світлі якої здійснюється тлумачення, складається не тільки з цілей договору, що було б абсурдним при тлумаченні звичаєвих норм, а також з цілей галузі права, до якої належить звичаєва норма. Також можливе використання елементів, подібних до тих, на які вказує Віденська конвенція, оскільки ці методи тлумачення є універсальними.

Для розуміння стандарту звичайного значення слід, перш за все, звернутися до історії процесу розробки статті 31 Віденської конвенції. Остання, в основному, ґрунтується на Проекті статей про право міжнародних договорів, що був ухвалений в 1966 році [5]. Однак, Проект

статей не був першою та єдиною спробою кодифікувати та розвинути право договорів. Серед більш ранніх документів слід назвати Гаванську конвенцію про право договорів [6] та ряд доктринальних кодифікацій. Наприклад, в проекті кодексу міжнародного права, розробленому італійським юристом П. Фьоре встановлюються умови, за яких звернення до тлумачення є необхідним та зазначено два методи тлумачення: граматичне та логічне тлумачення [7]. В рамках граматичного тлумачення слід встановити значення слів та визначити його відповідно до звичайного застосування. Також Фьоре сформулював спеціальне правило для застосування технічних термінів, що «мають розумітися в їхньому технічному, а не в загальному сенсі». Отже, на технічні терміни не поширюється загальне правило тлумачення. Також, розроблені Фьоре правила тлумачення застерігають проти використання висловів у вузькому сенсі, якщо тільки намір сторін не полягав у вираженні саме цього вузького сенсу. Іншими словами, дійсний сенс слів виводиться з наміру сторін. Що стосується логічного тлумачення, то Фьоре пов'язував його з двома міркуваннями: наміром сторін та ефективністю. Формулюючи ці правила, вчений також звертався до цілі та задач, називаючи це «духом положення», що слід шукати в причинах його ухвалення.

Проект статей про право міжнародних договорів прямо вказує на звичайне значення термінів договору як на відправну точку при здійсненні тлумачення. Позиція КМП ООН передбачала визначення справжніх намірів сторін. Іншими словами, не вимагається пошук намірів сторін в підготовчій роботі договору, а презюмується, що сторони мали намір, який випливає з природного та звичайного значення термінів, якими вони скористалися [8]. Стаття 70 Третньої доповіді про право міжнародних договорів посиляється на «звичайне та природне значення». Неясним залишається що малося на увазі під «природним значенням», але цей термін, зрештою, не був відображений в статті 31 Конвенції.

Інша цікава розбіжність між статтею 71 Проекту та статтею 31 Конвенції полягає в тому, що стаття 70 посилалася на контекст, об'єкт та цілі договору лише в тому випадку, якщо значення є очевидно абсурдним та нерозумним, і значення залишається неясним. Натомість, терміни договору повинні були тлумачитися відповідно до їх звичайного та природного значення шляхом посилання на контекст, в якому були ухвалені умови договору, контекст договору в цілому та контекст застосування норм міжнародного права, що були чинними на момент укладення договору. Хоча функція звичайного значення цілком зрозуміла, ані Третя доповідь, ані проект, підготовлений КМП ООН не визначають що вважається звичайним.

МС ООН для визначення термінів, що використовуються в договорах, посилався на загальні словники [9], технічні та спеціальні словники [10], юридичні словники [11]. Правила тлумачення за статтею 31 Віденської конвенції застосовувалися судами не тільки щодо договорів, але й щодо власних статутних документів, незалежно від того, чи були вони ухвалені в формі договору.

Література:

1. Grotius H. On the Law of War and Peace. Cambridge: Cambridge University Press, 2013. 508 p. P. 409.

2. de Vattel E. The Law of Nations: or, Principles of the law of nature: applied to the conduct and affairs of nations and sovereigns. URL: https://tile.loc.gov/storage-services/service/ll/llmlp/DeVattel_LawOfNations/DeVattel_LawOfNations.pdf (дата звернення: 30.10.2024).

3. Віденська конвенція про право міжнародних договорів, 1969. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_118#Text (дата звернення: 21.10.2024).

4. Monetary Gold Removed from Rome in 1943 (Italy v France, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and United States of America) (Preliminary Objections, Questions of jurisdiction and/or admissibility, Dissenting Opinion of Judge Read) (1954) ICJ Rep 19. URL: <https://www.icj-cij.org/case/19> (дата звернення: 31.10.2024).

5. Draft Articles on the Law of Treaties 1966. Text adopted by the International Law Commission at its eighteenth session, in 1966, and submitted to the General Assembly as a part of the Commission's report covering the work of that session. URL: https://legal.un.org/ilc/texts/instruments/english/draft_articles/1_1_1966.pdf (дата звернення: 31.10.2024).

6. Convention on Treaties. Adopted by the Sixth International Conference of American States in Havana, February 20, 1928. URL: <https://www.jstor.org/stable/2213703> (дата звернення: 31.10.2024).

7. Fiore Draft Code. URL: <https://www.jstor.org/stable/2213706> (дата звернення: 31.10.2024).

8. Third Report on the law of treaties, by Sir Humphrey Waldock, Special Rapporteur, 1964. URL: https://legal.un.org/ilc/documentation/english/a_cn4_167.pdf (дата звернення: 31.10.2024).

9. The Minquiers and Ecrehos Case (France/United Kingdom) (Merits, Individual Opinion of Judge Levi Carneiro) (1953) ICJ Rep 47. URL: <https://www.icj-cij.org/case/17> (дата звернення: 01.11.2024).

10. Application for Revision of the Judgment of 11 September 1992 in the Case concerning the Land, Island and Maritime Frontier Dispute (El Salvador

v Honduras) Dissenting Opinion of Judge Paolillo (2003) ICJ Rep 392. URL: <https://www.icj-cij.org/case/127> (дата звернення: 01.11.2024).

11. Application for Revision of the Judgment of 11 July 1996 in the Case Concerning Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (Bosnia and Herzegovina v Yugoslavia), Preliminary Objections (Yugoslavia v Bosnia and Herzegovina) (Merits, Dissenting Opinion of Judge Vereshchetin) (2003) ICJ Rep 7. URL: <https://www.icj-cij.org/case/122> (дата звернення: 01.11.2024).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-463-7-103>

ПОКРАЩЕННЯ РОБОТИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ШЛЯХОМ ПЕРЕХОДУ НА СТАНДАРТИ НАТО

Нагорна Анастасія Олександрівна

*курсантка II року навчання першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти*

спеціальності 262 «Правоохоронна діяльність»

*Науковий керівник: **Рибницька Олена Миколаївна***

*викладач кафедри права Національної безпеки та правової роботи
Військово-юридичного інституту*

*Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
м. Харків, Україна*

Перехід Національної гвардії України (НГУ) на стандарти НАТО є важливим стратегічним кроком, що може суттєво підвищити боєздатність, рівень професійної підготовки особового складу і здатність ефективно реагувати на сучасні безпекові виклики.

Насамперед, стандарти НАТО передбачають інтегровані підходи до управління та координації дій військових підрозділів. Адаптація НГУ до цих стандартів сприятиме запровадженню уніфікованих військових процедур, що забезпечить оперативну сумісність на рівні систем зв'язку, передачі даних і спільних дій під час військових операцій. Військовослужбовці НГУ зможуть взаємодіяти з підрозділами країн-членів НАТО за єдиними процедурами і протоколами, що є особливо важливим під час міжнародних навчань і миротворчих місій. Це дозволить українським військовим ефективніше використовувати досвід та знання країн НАТО, підвищуючи рівень власної професійної підготовки та адаптивності до складних бойових умов.